

Jacob Zuma kwam langs, en er was licht

Zuid-Afrika kiest 22 april waarschijnlijk Jacob Zuma als nieuwe president. De ANC-leider maakt zich populair door elektriciteit te beloven.

Door onze correspondent
PETER VERMAAS

NKANDLA, 26 MAART. Met een druk op de knop brengt Jacob Zuma licht in zijn geboortedorp. Tientallen cameramensen en fotografen omringen de aanstaande president van Zuid-Afrika als hij in een donker kamertje naast glimmend nieuwe masten de elektriciteitscentrale van Nkandla aanschakelt.

Direct daarna verplaatst het gezelschap hoogwaardigheidsbekleders zich naar een belendend huisje dat pas een avond eerder op verzoek van een plaatselijke ANC-politicus op het stroomnet is aangesloten. De elektriciteitsdraden hangen er nog wat slordig bij. Als Zuma opnieuw een schakelaar omhaalt, floept in de woning van mevrouw Bongisile de spaarlamp aan. „Vijftig jaar woon ik in Nkandla en nooit hebben politici naar me omgekeken”, zegt de vrouw via een overheidstolk. „Dit is een prachtige dag.”

Op 22 april gaat Zuid-Afrika naar de stembus. En als voorman van het ANC is Jacob Zuma de gedoodverfde winnaar. Ondanks de opkomst van de nieuwe oppositiepartij Congress of the People (COPE), van vooral teleurgestelde ANC'ers uit het kamp van de vorig jaar afgetreden president Thabo Mbeki, lijkt de voormalige bevrijdingsbeweging zeker van haar zaak. Het draaiboek voor de inauguratie ligt al weken klaar. Wel zal het ANC waarschijnlijk haar tweede meerderheid in het parlement verliezen.

In de campagne pocht het ANC over de in de afgelopen vijftien jaar geboekte successen, maar de partij vraagt nog wat extra jaren krediet om de ongelijkheid in Zuid-Afrika daadwerkelijk aan te pakken.

Nkandla is Zumaland. Hij is hier geboren, in het oosten van Zuid-Afrika. Zijn eerste en zijn vierde vrouw wonen er, hij heeft er een huis laten bouwen en zijn koeien grazen even verderop over de eindeloos doorrollende groene heuvels. Niet de traditioneel machtige Inkatha Vrijheidspartij van Zululeider Prince Mangosuthu Buthelezi is hier oppermachtig, maar het ANC onder aanvoering van Jacob Zuma, de voormalige herdersjongen die prat gaat op zijn bescheiden Zulukomaf. '100 procent Zulu' luidt de slogan van zijn heetgebakerde aanhangers.

Posters van Jacob Zuma op elektriciteitspalen bij Nkandla, Zuma's geboortedorp. De elektrificatie moet Zuma's populariteit vergroten voor de verkiezingen. Foto Peter Vermaas

Nkandla is ook een van de armste plekken van Zuid-Afrika. 90 procent van de 140.000 inwoners is werkloos en volgens conservatieve schattingen is een op de vier mensen besmet met hiv, het virus dat aids veroorzaakt. De meeste inwoners hebben geen toilet of stromend water, laat staan elektriciteit. Van een presidentschap van Zuma wordt veel verwacht.

„Ik ben hier om onze leider een steuntje in de rug te geven”, zegt de 18-jarige Ayanda Mbuyisa. Ze hoopt „onze buurman” nog te spreken te krijgen, vertelt ze. „Als hij elektriciteit kan brengen, dan wil ik hem vragen ook mijn universiteitsopleiding te betalen.” Gisteren nog heeft ze met ANC-activisten Zuma-posters opgehan-

gen. „Dan moet hij dadelijk toch wel even tijd voor me hebben.”

Middenin een weiland zijn drie immense feesttenten met airconditioning opgezet om het feestje van de elektrificatie te vieren. Er is voor de circa tienduizend aanwezigen gratis eten, muziek en heel veel toespraken over de successen van de provinciale en nationale ANC-regering. Spindoctors van Zuma lopen af en aan met cijfers over het aantal huishoudens dat dankzij vijftien jaar ANC-leiderschap stroom, water, onderwijs en gezondheidszorg gekregen heeft.

Maar een campagnebijeenkomst is dit niet, bezweert een zegsman van het ministerie van Energie. Jacob Zuma is niet aanwezig als lijsttrekker van het ANC,

maar als voormalig vicepresident en als beroemdste telg van Nkandla. Hij draagt een keurig grijs pak, niet het gebruikelijke geelgekleurde ANC-campagneshirt met het hoofd van Nelson Mandela erop. En de kosten van het feestje (ruim 1 miljoen Zuid-Afrikaanse rand, 80.000 euro) zijn voor rekening van de nationale overheid.

Zonder het ANC te noemen, laat premier Ndebele van de provincie Kwazulu-Natal, waar Nkandla ligt, er in zijn toespraak echter geen enkele twijfel over bestaan wie voor de ontwikkeling van dit achtergestelde gebied verantwoordelijk is. Subtiel weet hij zelfs een paar verkiezingslogos van het ANC in zijn tekst te verwerken.

De goede verstaander hoort ook

hoe hij uithaalt richting Inkathapartij van Buthelezi. Tussen het ANC en Inkatha is het in deze regio al regelmatig tot gewelddadige aanvaringen gekomen. Ondanks een pact tussen Buthelezi en Zuma wordt ook de komende maand veel geweld onder rivaliserende Zulu's verwacht.

Na urenlang wachten neemt Zuma het woord. Gegil en gejuich vanuit de drie tenten. Niet alleen de 18-jarige Ayanda heeft grote verwachtingen van buurman Zuma. Er volgt een timide verhaal over wat je allemaal met elektriciteit kunt doen („Neem een koelkast, dan hoeft je vlees niet meteen op”), dat stroom ook heel gevaarlijk is („Als je niet uitkijkt, kan elektriciteit doden”) en dat het

goed is te zien wat de staat met je belastinggeld doet.

„Van nu af zal de overheid mensen elektriciteit geven”, lacht Zuma. „Mensen moeten ontwikkeld worden. En wij zullen daaraan werken.”

Applaus. „De overheid”, vervolgt hij, „zegt vaak dat het veel tijd kost om mensen aan basisvoorzieningen te helpen. De overheid is als God: hij luistert wel, maar antwoordt nooit direct. Ik vind dat de overheid sneller moet leveren. En hier in Nkandla hebben we laten zien hoe we dat gaan doen.”

Terwijl het gejuich nog doorgaat, haast Zuma zich naar het klaarstaande konvooi. In de auto liggen de ANC-petjes alweer klaar.